

LUND UNIVERSITY

Kommissarie Morse och Oxford

Ranta, Michael

Published in:
Kulturens värld

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Ranta, M. (2014). Kommissarie Morse och Oxford. *Kulturens värld*, 4(4), 40-45.
<https://drive.google.com/file/d/0B9I3YcloUiMGcEdKSE1BN2tFWik/view?usp=sharing>

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Kommissarie Morse och Oxford

I två tidigare nummer har Kerstin Parker skrivit om Blenheim Palace och om Oxford. Här kommer Michael Ranta med en berättelse om dessa platser – men ur ett helt annat perspektiv. Oxford har nämligen varit verksamhetsort för en rad litterära celebriteter som J. R. R. Tolkien med Sagan om ringen, Lewis Carroll med Alice i underlandet – och Colin Dexter, mest känd för sina böcker om kommissarie Morse, som huvudsakligen utspelar sig just här.

Text och foto Michael Ranta

I Colin Dexters böcker utgör universitetsvärlden en bakgrund för de mordhistorier, som hans protagonist kommissarie Morse med skarpsinne lyckas nysta upp. Bland läsare av böckerna hade Morse börjat fått en viss ryktbarhet, men som tv-serie, inspelad 1987-2000 med skådespelaren John Thaw i huvudrollen och Kevin Whately som assistent Lewis, blev berättelserna en omedelbar succé – inte minst beroende på Thaws karisma – men även på grund av de psykologiskt täta intrigerna och utmärkta skådespelarinsatser i övrigt. Flera skådespelare, som medverkade i gästroller i serien, blev senare kända i stora Hollywood-produktioner, exempelvis Brian Cox, Tom Wilkinson, Elizabeth Hurley, Sean Bean och Rachel Weisz. Men bortsett därifrån bidrog staden Oxford förstås själv i stor utsträckning till att ge serien dess särprägel. Av sammanlagt 33 episoder äger de flesta rum i och omkring Oxford, förutom två avsnitt som utspelas i Australien och Verona.

Morse framstår som en kulturellt bildad, grubblande gentlemanna-detektiv med studiebakgrund vid Oxfords universitet. Som person verkar han ofta buter och cynisk, samtidigt som han ibland kan visa medkänsla och förståelse för mänskliga svagheter. Hans intressen omfattar bland annat opera och klas-

sisk musik, körsång, konst, poesi, krävande korsord – och brittiskt öl, som, enligt egen utsago, hjälper honom att tänka. Många av kriminalfallen har kopplingar till hans intressen, där hans kunskaper kommer till nytta. Med dessa egenskaper smälter Morse väl in i Oxfordmiljön, medveten om de ränker som utspelar sig bakom universitetsvärldens polerade fasader.

Seriens avsnitt på 100 minuter var förhållandevis långa, vilket krävde en fängslande dramaturgi men också intresseväckande bildskildringar i sig. Således får Oxfords arkitektoniska omgivning en tydlig framtoning, där många av stadens sevärdheter skymtar förbi. Och detta gäller inte minst många av stadens college, i serien dock försedda med andra namn. När jag nu själv, sedan många år en beundrare av Morse-serien, får tillfälle att besöka Oxford, har jag förstås dessa bilder i bakhuvudet. Men verkligheten överträffar förstås mina förväntningar: "The city of dreaming spires", som 1800-talspoeten Matthew Arnold uttryckte det, är med sin harmoniska och pittoreska stenarkitektur och det medeltida gatunätet synnerligen tilltalande.

Collegebyggnaderna, som ibland är tillgängliga för besökare, känns välbekanta, till exempel Merton College, New College, University College, Magdalen

The Eagle and Child

The Eagle and Child var stamställe inte bara för Morse utan också för Tolkien och andra författare.

En glad examensfirare
(överst t v).

"The city of dreaming
spires" (ovan).

Suckarnas bro med
venetiansk förebild (t v).

Old Bodleian Library är
universitetets huvud-
bibliotek (t h).

Första allmänna biblioteket i Europa

College, Christ Church College. Inte minst det sistnämnda, grundat på 1500-talet av Henrik VIII, utgör en av de stora turistattraktionerna och figurerar i flera Morse-avsnitt. Christ Church är ett av Oxfords största college, där 13 brittiska premiärministrar har studerat, och består av flera arkitektoniskt beaktansvärda byggnader, exempelvis universitetskapellet, som likaledes är domkyrka. I dess bildgalleri finns en rad viktiga italienska renässansmästare representerade. På senare tid har anläggningen dessutom blivit känd som inspelningsort för scener i Harry Potter-filmerna. Dess stora matsal är även inspirationskälla för trolleriskolans stora samlingshall.

Bortsett ifrån collegekvarteren rör sig Morse och de andra aktörerna förstås i övriga stadsdelar, vid kanalerna och i parkområden. Ett återkommande landmärke är Bridge of Sighs, en gångbro ovanför en gata som förenar två delar av Hertfort College och liknar Rialtobron i Venedig. Radcliffe Camera är en cylindrisk byggnad krönt av en kupol, som med sitt markanta utseende avviker från den omkringliggande bebyggelsen. Uppförd under första hälften av 1700-talet av den inflytelserika arkitekten James Gibbs fungerade den först som bibliotek, idag som läsesal åt det näraliggande Old Bodleian Library. Biblioteket från 1602 anses vara det första allmänna biblioteket i Europa och utgör universitetets huvudbibliotek. I närheten befinner sig Sheldonian Theatre, uppförd av arkitekten Christopher Wren (1632-1723), en av Storbritanniens mest betydelsefulla arkitekter.

Staden hyser även ett antal sevärda museer, som syns i några episoder. Ashmolean Museum från 1600-talet med tillbyggnader från 1800-talet är en klassicistisk praktbyggnad och utgör ett av världens första universitetsmuseer. Samlingarna är imponerande och inkluderar antika skulpturer, arbeten av renässansmästare samt akvareller av bland andra William Turner. När jag nu besöker museet visas dessutom en omfattande specialutställning med verk av målaren Francis Bacon och skulptören Henry Moore. Två andra museer är Museum of Natural History samt Pitt Rivers Museum, som befinner sig i en stor neogotisk byggnad från 1800-talet. Det sistnämnda är synnerligen fascinerande och utgör en blandning av etnografiskt museum och kuriosakabinett. De ca 500 000 utställningsföremålen, tätt hoppackade i glasvitriner, inkluderar vapen, masker, musikinstrument, textilier, verktyg med mera från världens alla hörn.

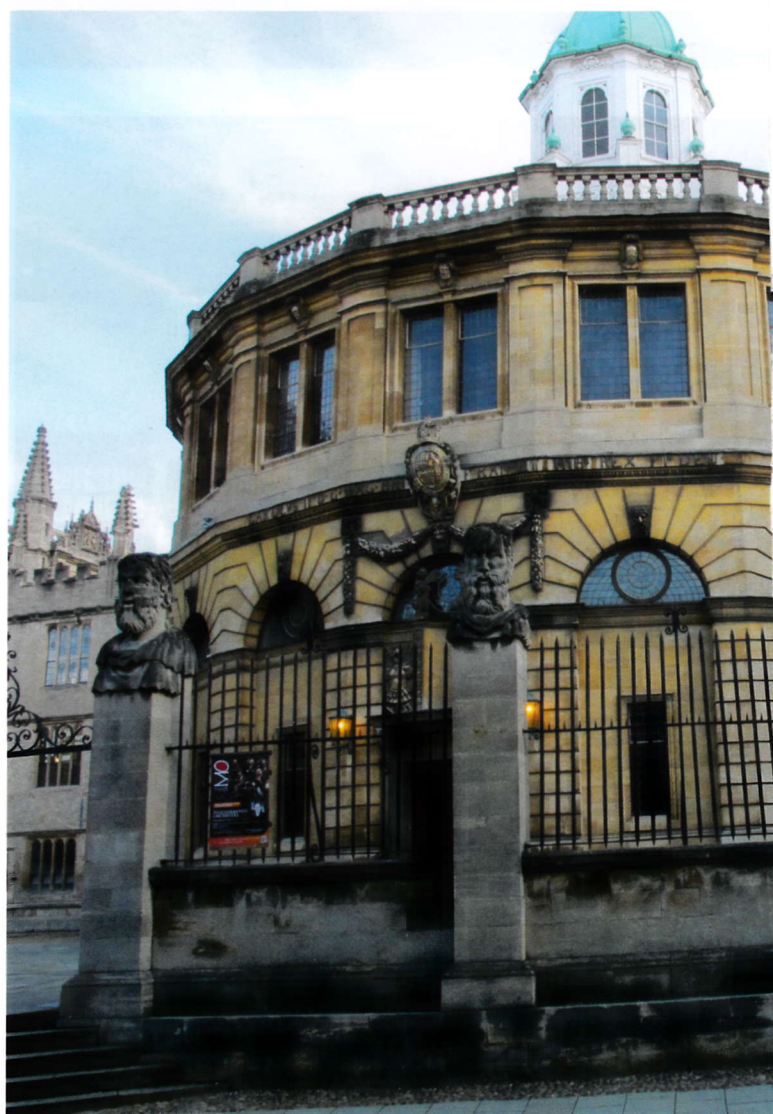
Om man nu vill besöka Oxford i kommissarie Mor-

"The Turf Tavern" har haft åtskilliga kända besökare

se's anda, får man givetvis inte glömma alla de krogar, som han och assistent Lewis har vistats i för att inmundiga åtskilliga "pints of ale". I den lokala turistbyrån, som även arrangerar guidade Morse-turer, kan man finna en rad böcker, som anger de platser, som förekommer i tv-serien, däribland förstås pubarna. Dessa inbegriper till exempel The White Horse på 52 Broad Street, The King's Arms på 40 Hollywell Street, The Eagle and Child på 49 St. Giles; (här träffades för övrigt Tolkien och andra författare) samt Turf Tavern på 4-5 Bath Place/Hollywell Street. Att hitta den sistnämnda, med anor från 1300-talet, undan-gömd i en liten gränd, är lite av en utmaning, men väl värt besväret. Innergården och atmosfären i övrigt är charmig och hemtrevlig. Utanför upplyser en liten skylt om, att Morse-inspelningar gjordes här, samt att puben under årens lopp har haft åtskilliga kända besökare, bland andra Oscar Wilde, Elisabeth Taylor, Richard Burton – och Margaret Thatcher!

Utanför Oxford finner man ytterligare inspelningsplatser, som exempelvis Wolvercote, cirka fem km från stadskärnan, med 1700-talskrogn The Trout Inn vid Themsen, som ofta förekommer i tv-serien. Något längre bort i Woodstock befinner sig den storslagna palatsanläggningen Blenheim Palace, uppförd 1705-24, säte för hertigarna av Marlborough och Winston Churchills födelseplats. I ett av Morse-avsnitten hittas ett mordoffer på anläggningens ägor, och parkanläggningen kan skymtas i bakgrunden. Slottet är en av Oxfords stora turistattraktioner med en halv miljon besökare varje år och sedan 1987 uppsatt på UNESCO:s världsarvslista.

Det sista Morse-avsnittet spelades in år 2000, och här dör Morse, som led av diabetes och överkonsumerade öl och whisky, av en hjärtattack. Och två år senare avled John Thaw själv i cancer, endast 60 år gammal. Tv-serien lever ändå vidare, dels som återkommande repriser, dels som spin off-varianter. Så har till exempel Kevin Whately som Lewis sedan 2007 en egen serie. Dessutom visas sedan 2012 Den unge kommissarie Morse, som handlar om början av hans karriär. Dess originaltitel är för övrigt "Endeavour", dvs. Morse's förnamn, som under större delen av serien hemlighålls. Tillfrågad uppger han vanligtvis endast, att alla bara kallar honom Morse, vid ett tillfälle anger han torrt bara "Inspector". Spin off-serierna är välgjorda och inte alls ointressanta. Men originalet lär förbli svårersättligt. Ω

Främst av alla sevärdheter i reklamen: Morse! (överst t v)

The Trout Inn är ett annat stamhak för den törstige kommissarien (ovan).

Radcliffe Camera är ett speciellt inslag i stadsbilden (t v).

Den varma sköna puben är en återkommande inspelningsplats (t h).

